

WOODY ALLEN

έτσι έτρωγε ο Ζαρατούστρα¹

Τίποτα δεν δημιουργεί μεγαλύτερη έξαψη στους ακαδημαϊκούς κύκλους από την ανακάλυψη του άγνωστου έργου ενός μεγάλου στοχαστή. Σε ένα πρόσφατο ταξίδι μου στη Χαϊδελβέργη, για να φροντίσω μερικές σπάνιες ουλές από μονομαχίες του 19ου αιώνα, έπεσα πάνω σ' έναν τέτοιο θησαυρό. Ποιος θα πίστευε ότι υπάρχει βιβλίο με τίτλο *Η διαίτα του Φρίντριχ Νίτσε*; Μολονότι κάθε βεβαιότητα περί της αυθεντικότητάς του θα φαινόταν στους λεπτολόγους παρακινδυνευμένα, οι περισσότεροι απ' όσους μελέτησαν το έργο συμφωνούν ότι κανείς άλλος δυτικός στοχαστής δεν έφτασε τόσο κοντά στο να συμφιλιώσει τον Πλάτωνα με τον Πρίτικιν [σ.σ. αμερικανός διαιτολόγος, εμπνευστής μιας δημοφιλούς διαίτας αδυνατίσματος].

Το λίπος καθεαυτό είναι μια υπόσταση ή η ουσία μιας υπόστασης ή ένας τρόπος αυτής της ουσίας. Το μέγα πρόβλημα προκύπτει όταν συσσωρεύεται στους γοφούς σας. Μεταξύ των Προσωκρατικών, ο Ζήνων ήταν εκείνος που υποστήριζε ότι το βάρος είναι μια ψευδαίσθηση και ότι ανεξαρτήτως του πόσο τρώει ένας άνδρας θα είναι πάντα μισός ως προς το πάχος από έναν άνδρα που δεν έχει κάνει ποτέ στη ζωή του push-ups. Η αναζήτηση του ιδανικού σώματος είχε καταστήσει ιδεοληψία για τους Αθηναίους: σε ένα χαμένο θεατρικό έργο του Αισχύλου η Κλυταιμνήστρα σπάει τον όρκο της ότι ποτέ δεν θα τσιμπολογήσει ανάμεσα στα γεύματα και βγάζει τα μάτια της όταν καταλαβαίνει ότι δεν χωράει πια στο μαγικό της.

Χρειαζόταν η διάνοια του Αριστοτέλη για να θέσει το πρόβλημα βάρους σε επιστημονική βάση: σε ένα πρώιμο απόσπασμα των *Ηθικών* υποστηρίζει ότι η περιφέρεια κάθε ανθρώπου είναι ίση με την περίμετρο της μέσης του πολλαπλασιασμένη με τον αριθμό πι. Η άποψη αυτή παρέμεινε ισχυρή μέχρι τον Μεσαίωνα, όταν ο Ακινάτης μετέφρασε μερικές συνταγές στα λατινικά και άνοιξαν τα πρώτα πραγματικά καλά εστιατόρια με θαλασσινά. Η εκκλησία δεν έβλεπε με καλό μάτι το να δεινώνει κανείς έξω και η παροχή υπηρεσιών πάγκρινγκ θεωρούνταν ισότιμη με το αμάρτημα της αισχροκέρδειας και του χρηματισμού.

Όπως γνωρίζουμε, επί αιώνες η Ρώμη θεωρούσε τα Ανοιχτά Σάντουιτς Γαλοπούλας το άκρον άωτον της ελευθεριότητας: πολλά σάντουιτς υποχρεώθηκαν δια της βίας να παραμείνουν κλειστά και άνοιξαν πάλι μόνο μετά τη Μεταρρύθμιση. Πρώτοι οι θρησκευτικοί πίνακες του 14ου αιώνα απεικόνισαν σκηνές αιώνιας καταδίκης, στις οποίες ένας υπέρβαρος περιπλανιόταν στην Κόλαση, καταδικασμένος σε σαλάτες και γασούρτα. Οι Ισπανοί ήταν ιδιαίτερα σκληροί: επί Ιεράς Εξετάσεως ένας άνθρωπος μπορούσε να θανατωθεί επειδή είχε τολμήσει να γεμίσει με καβουρόψυχα ένα αβοκάντο.

Κανένας φιλόσοφος δεν είχε προσεγγίσει τη λύση του προβλήματος της σχέσης ενοχής και βάρους, μέχρι που ο Καρτέσιος χώρισε στα δυο μυαλό και σώμα, έτσι ώστε το σώμα να μπορεί να περιδρομαζίζει την ώρα που το μυαλό σκεφτόταν: «Τι με νοιάζει; Δεν είμαι εγώ».

Ο Λάιμπνιτς πρώτος διατύπωσε τη θεωρία ότι το λίπος συνίσταται από μονάδες. Ο Λάιμπνιτς έκανε διαίτα και γυμναζόταν, όμως ποτέ δεν απαλλάχτηκε από τις μονάδες του – τουλάχιστον όχι εκείνες που είχαν προσκολληθεί στους γοφούς του. Ο Σπινόζα, από την άλλη πλευρά, δειννούσε σπάνια, επειδή πίστευε ότι ο Θεός υπάρχει στο καθετί και ότι, καταβροχθίζοντας ένα κομμάτι, ενδέχεται να απλώνεις τη μουσική σου πάνω στην Πρώτη Αρχή των Όντων.

Υπάρχει άραγε σχέση ανάμεσα στην υγιεινή διατροφή και τη δημιουργική ευφυΐα; Αρκεί να στραφούμε στον Ρίχαρντ Βάγκνερ και να δούμε τι κατεβάζει. Τηγανιές πατάτες, ψητό τυρί, νάτσος – Χριστέ μου, δεν έχει όρια η όρεξη αυτού του ανθρώπου, κι όμως η μουσική του είναι μεγαλειώδης. Η Κόζιμα, η γυναίκα του, δεν πάει πίσω, τουλάχιστον όμως εκείνη τρέχει κάθε μέρα. Σε μια σκηνή που έχει αφαιρεθεί από τον κύκλο του «Ρήνου» ο Ζήγκφριντ αποφασίζει να δειπνήσει έξω με τις παρθένες του Ρήνου και πρωϊκά αφανίζει ένα βόδι, δυο ντουζίνες πουλερικά, αρκετά κεφάλια τυρί και δεκαπέντε βαρελάκια μπίρα. Ύστερα έρχεται ο λογαριασμός και μένει άφωνος. Το νόημα της σκηνής είναι ότι στη ζωή δικαιούται κανείς ένα συνοδευτικό πιάτο, είτε σαλάτα λάχανο είτε πατατοσαλάτα, και η επιλογή πρέπει να γίνει μέσα στον τρόπο, με τη γνώση ότι μετρημένες δεν είναι μόνο οι μέρες μας πάνω στη γη, αλλά και ότι οι περισσότερες κουζίνες κλείνουν στις δέκα.

Η υπαρξιακή καταστροφή για τον Σοπενχάουερ δεν ισοδυναμεί με το φαγητό, αλλά μάλλον με το μάσημα. Ο Σοπενχάουερ καταφέρθηκε ενάντια στο άσκοπο τσιμπολόγημα φυσικιών ή τσιπς, την ώρα που καταγιόμαστε με άλλες δραστηριότητες. Άπαξ και το μάσημα αρχίσει, υποστήριζε, ο άνθρωπος δεν μπορεί να αντισταθεί στο περαιτέρω μάσημα και το αποτέλεσμα είναι ένας κόσμος γεμάτος ψίκουλα. Ο Καντ δεν ήταν λιγότερο άκριτος, όταν διατεινόταν πως, αν όλοι οι άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο παραγγείλουν το ίδιο πράγμα για μεσημεριανό, τότε ο κόσμος θα αρχίσει να λειτουργεί κατά ηθικό τρόπο. Αυτό που δεν προέβλεψε ο Καντ είναι ότι αν οι πάντες παραγγείλουν το ίδιο πιάτο, θα επέλθει συνωστισμός στις κουζίνες και θα υπάρξουν συγκρούσεις για το ποιος θα πάρει το τελευταίο μπιφτέκι.

Και για να συνοψίσω: εκτός από τις Τηγανιές μου «Πέρα απ' το Καλό και το Κακό» και τη Σαλάτα «Θέληση για Δύναμη», από τις αληθινά σπουδαίες συνταγές που άλλαξαν τον δυτικό τρόπο σκέψης, η Κοτόπιτα του Χέγκελ ήταν η πρώτη που προσέδωσε στα υπόλοιπα του φαγητού τη δέουσα πολιτική τους σημασία. Τις Τηγανιές Γαρίδες με Λαχανικά του Σπινόζα μπορούν να απολαύσουν εξίσου αθειστές και αγωνιστικιστές, ενώ η ελάχιστη γνωστή συνταγή του Χομπς για Ψητά Παϊδάκια Γάλακτος παραμένει ένας διανοητικός γρίφος. Το σπουδαίο με τη *Διαίτα του Νίτσε* είναι ότι όταν τα κιλά φεύγουν δεν ξανάρχονται – κάτι που δεν συμβαίνει με το *Τρακιάτους περί αμύλων* του Καντ. ●

δείγμα διαίτας για νιτσεϊκούς υπερανθρώπους

πρωινό

Χυμός πορτοκάλι
2 φέτες μπέικον
Προφιτερόλ
Ψητά στρείδια
Φρυγανιές, τσάι του βουνού.

Ο χυμός πορτοκαλιού είναι η καθεαυτή ουσία του πορτοκαλιού, η πραγματική του φύση, ό,τι του δίνει την «πορτοκαλιότητα» του. Για τον ευσεβή πιστό η ιδέα ενός πρωινού με τιδήποτε άλλο πέραν των δημητριακών γεννά άγχος και φρίκη, αλλά μετά τον θάνατο του Θεού τα πάντα επιτρέπονται, κι έτσι προφιτερόλ και στρείδια μπορούν να τρώγονται κατά βούληση.

μεσημεριανό

Σπαγγέτι με τομάτα και βασιλικό
Άσπρο ψωμί
Πουρές
Ζάχερ Τόρτε

Ο ισχυρός πρέπει πάντοτε να γευματίζει με πλούσιες τροφές, καλά καρυκευμένες με βαριές σάλτσες, ενώ ο αδύναμος τσιμπολογάει σαν πουλάκι φρυγανιές σίκαλης και σαλάτες, πεπεισμένος ότι τα βόσκανά του θα ανταμειφθούν στη μετά θάνατον ζωή, όπου τα ψητά παϊδάκια είναι πολύ στη μόδα. Αν όμως η μετά θάνατον ζωή είναι, όπως διατρανώω, μια αέναη επανάληψη αυτής της ζωής, τότε ο πρῶτος σαν αρνί πρέπει να τρώει εις το διηνεκές χαμηλά λιπαρά και βραστά κοτόπουλο χωρίς την πέτσα.

βραδινό

Μπριζόλα ή λουκανίκια
Ψητές πατάτες
Αστακάς Θερμιδόρ
Παγωτό με σαντιγύ ή τούρτα κρέμα

Είναι ένα δείπνο για τον Υπεράνθρωπο. Άφerte όσους ζουν με το άγχος των τριγλυκεριδίων και της χοληστερίνης να τρώνε για να ευχαριστήσουν τον πάστορα ή τον διαιτολόγο τους. Ο Υπεράνθρωπος γνωρίζει ότι το καρβουνισμένο κρέας και τα πακιά τυριά, τα πλούσια επιδόρπια και τα πολλά, ω, ναι, πολλά τηγανητά είναι ό,τι θα έτρωγε ο Διόνυσος – αν δεν είχε εκείνο το πρόβλημα αναρρόφησης.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ

Η επιστημολογία καθιστά τη διαίτα αμφισβητήσιμη. Αν τίποτε δεν υπάρχει παρά μονάχα στο μυαλό μου, όχι μονάχα μπορώ να παραγγείλω τα πάντα, αλλά και το σέρβις θα είναι άψογο. Ο άνθρωπος είναι το μόνο πλάσμα που μπορεί να μην αφήσει φιλοδώρημα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

¹ Δημοσιεύθηκε στο *New Yorker* 03.07.2006. Παρουσιάστηκε στη «Βιβλιοθήκη» της *Ελευθεροτυπίας* (14.07.2006) από την Κατερίνα Σχινά.